

MEGFIGYELŐK ROVATA

1982 március hónap Napaktivitása

ÉSZLELŐK /észlelés helye/	vizu.+fotó	távcső	észlelés- mód
Ábrahám Attila /B.csaba/	16 -	10 T	v,r
Berczik Péter /Csap, SZU/	5 -	6,0L	pr,tá
Busa Sándor /Harkakötöny/	1 -	3,0L	v,r,tá
Czibalmos László /Satu M.R./	20 -	5,0L	v
Csepregi Lajos /Orosháza/	0 3	6,3L	f
Csiba Márton /Dunaújváros/	15 1	8,9L	tá,f
Dankó Sándor /Szolnok/	3 -	8,0L	v
Farkas Ernő /Budapest/	6 5	15 Mc,8,0L	f,tá
Fazakas József /Budapest/	5 -	15,0 T	v,r
Hajgató Zoltán /Zalaegerszeg/	- 1	10 L	f
Horváth Tibor /Hegyhátsál/	0 3	10 L	f
Iskum József /Budapest/	6 6	6,3L	f,v,pr,tá,
Klusoczky Sándor /Szeged/	1 -	3,0L	v,r,tá
Kren,Gustav /Zagreb, YU/	13 -	13,0L	pr
Lakatos István /Maglód/	2 -	12,5T	v
Ravasz Bálint /Gyopáros-fürdő/	1 -	5,0L	pr,v,r
Schmidt Zoltán /Békés/	2 -	15 T	v
Trexler László /Esztergom/	2 -	8,0L	pr,r,tá
Varga János /Budapest/	0 4	8,0L,10, 2 L	f

Észlelt napok száma: 24

Észlelt foltcsoport szám: 236

Napfoltcsoport MDF: 9,83

Napfáklyás terület mdf: 4,37

Napaktivitás márciusban

A megfigyelésre alkalmas volt az időjárás, majdnem minden napról érkezett adat. De volt is mit megfigyelni. A hó első felében négy nagy D-F típusú csoport, öt-hat J-H típusú és néhány A-B-C típusú csoport.

15.-étől 19.-ei CM átmenetek között 8 nagyméretű csoport tömörült, főként a déli szélességeken.

Március 2-án a nyugati félgömbön 6 I és egy C típusú csoport látható, míg a keletin két bonyolult csoport.

Az első 2-án és 3-án /vezető és követő folt/ halad át a CM-en $+12^{\circ}$ -on, D típusú. A vezetője igen stabil, szabályos folt, 8-i nyugvásáig. A követő folt 2-án és 3-án öt, ill. négy összetett foltból áll /nem egy tengelyen/ nyugatabbra néhány pórus halmozódik. 4-én a több folt egy PU-vá olvad össze, 7-én kettéválik, 8-án négy darabra esik. 9-én nyugszik.

A második foltcsoport II.27-én kel -15° -on. A terület viszsztatérő, II.10-én volt CM-en -10° -on vele párhuzamosan egy kisebb D típusú csoport van. 7-ére a -15° -os nagyobb csoport követő tagja eltűnik és a vezető folt kettészakadni látszik egy erős "C" alakú hid miatt /fotón egyben van/. Keleti végén leszakad egy PU-U csomó, mely 8-ra kb. 10 ezer km-re lemarad. 8-án a fő folt U-szerkezete erősen átalakult, 10-én nyugszik. A -10° -on levő foltcsoport 4-től 8-ig csaknem duplájára nő, E típusú. A legzavartabb a követő folt, szakadozott, nyitott PU, igen sok U-val. A vezető folt hasonló. 10-én nyugszik.

Kb. 5-én kel és 11-én ér a CM-re $+3^{\circ}$ -on egy G típusú csoport. Ennek is szabályos kerek folt a vezetője. A követőben 10-én sok kisebb U van, 12-re két nagyobb is lesz, közöttük a PU is befűződik. 14-re szétszakad mint egy nóva robbanás héja, egy szalag szerű PU benne három helyen U-val, s további kettő töredékkel vesz körbe egy negyediket. Az U-k száma ekkor 30. 16-ig szalagszerű kép eltűnik, s 4-5 db elhaló folt jön létre. 17-én nyugszik.

9-én kel két H típusú AA, majd folyamatosan 14-ig még 6. A következő a sorrend: 46 ezer km-es $H+12^{\circ}$; $C+3^{\circ}$; $C+5^{\circ}$ /ezek ketten egymás felett helyezkednek el/; $A+15^{\circ}$; $B+5^{\circ}$; $E-6^{\circ}$; $D+8^{\circ}$; $H-10^{\circ}$. Mind látványos volt, de csak a 2-3as és 6-os csoportot emelem ki, Fazakas József rajz sorozata alapján.

2-3 AA: $+3^{\circ}$ -os két U-val, pórus uszályal rendelkezik. A $+5^{\circ}$ -os egy folttal és a két AA között húzódó U-szalag sok

apró U-val. /14-én/ 15-re a D-i ketté válik, az É-i AA átalakul egy "Y" alakú PU és U egyveleggé. 16-án a D-i azonos, az É-i "Y" alsó csücske normál folt, s ebből Dél felé öt "ujj" nyúlik ki végükön egy-egy pórussal. Az ujjak mibenléte ismeretlen. 17-re világos lesz, hogy a második AA retrográd irányban forog az első körül. 14-éhez képest 30° az elfordulás. Most az első még mindig kettős I típus. A második ujjai eltűntek, helyükön PU és pórusok maradtak vissza és követője keletkezett két foltocska képében.

18-án csak egy I típusu folt van az AA helyén, 19-én nyugszik.

Az E-6° AA 11-12-én kel. 14-én vezetője monopolár, követője "H" alakú PU-ban sok kis U. A kettő között sok pórus PU képződéssel, É-D-i rendeződéssel. 15-én a követő foltban kialakul egy hosszúkás nagy U, egy kisebb és még egy, ami leszakad. A középső vidék az É-D tengelyre szimmetrikusan megduplázódik "V" alakban szétnyilva. 16-án a vezetőt már egy fekvő "V" alakú PU szalag követi, ezt egy fekvő "meduza" K-i csücskében nagyobb U, Ny felé szakadozott PU lábakkal. Ezt követi még egy rojtos szélű "csepp" K-i végében két nagy U, belőlük Ny felé szűkülő pórus fürttel. 17-re a vezető folt begyűrődik a teljesen kifejlődött csoport alá, s átadja a vezető szerepet a csoport ujonnan kialakult hatalmas részének, melyben "X" alakú U van. A követő is ilyen, szabálytalan, csipkézett, tele U-kkal. Rengeteg öböl, hid szaggatja szét a PU-kat, 140 ezer km hosszú és 53 ezer km széles. 18-án a vezető kettészakad és egy PU iv nyúlik K felé. 20-ra sok apró U és pórus tűnik el, a foltcsoport alakja változatlan csak a szaggatottsága szűnt meg. 23-án nyugszik.

23-án kel +10°-on egy E típusú csoport, két hatalmas PU-val. 24-én jobban látszik, a vezető kerek PU nagy U-val, a követő É-D irányban megújult, egy nagy U-val, D-i széle csipkézett, több kisebb U-val. 26-án a vezető PU-ban az U-ról leválik egy foltocska, majd 29-én a nagyobb is befűződik, s a megnyúlt PU is, 26-án a követőben 3 U góc van; 27-én a két hosszúkás közelit egymáshoz, és a PU K-i széle PU szálakat ereszt ki. 29-re ezekből új pórusok, foltok képződnek.

Megjegyzés az észlelő lapok használatához

Sok észlelőtől kaptam hibásan tájolt lapot. A félreértés ott lehet, hogy a Távcső világában a fok-osztás az É-D-i pólusok körül van és a közvetlen CM-et adja meg.

Ez az új lap a K-Ny irányok körül ad meg fokosztást, tehát nem a CM-et jelöli ki, hanem a foltok geocentrikus vonulási irányát.

Ha a fokosztáson felmérjük a P_0 szöget, egy segédvonallal összekötjük, és ezt a segédvonalat orientáljuk a geocentrikus K-Ny irányba, /a napfoltokra beállított óragép mellett a vonalon, vagy azzal párhuzamosan kell "mászni"/ ekkor az észlelési lap heliocentrikusan jól van tájolva. A CM heliocentrikus K-Ny irányra merőleges.

Aki eltévesztette, az ezt a segédvonalat - amin a foltot "mászatjuk" a projekciónál - CM gyanánt használta.

Már két észlelésnél ki kell ugrani, hogy a foltok mozgása nem merőleges az É-D irányra és a D pólus környékére hogyan kerül folt? Kérek mindenkit, hogy újra olvassa el az ábra használati utasítását és csak az használja ezt a módszert, aki projekciózik.

ISKUM JÓZSEF

Eladó

Kitűnő tükörrel ellátott, villás szerelésű, 100/1000 mm-es Newton-rendszerű távcső, okulárral. Ára: 2.000,- Ft
Kovács Zsolt, 2220. Vecsés, Báthory u. 30.

-.-.-.-

Egy 300/2700-as távcsőtükör. Kérem az érdeklődőket írjanak címre: Busa Sándor, Harkakötöny, 6136. Árpád u. 1.

-.-.-.-

Ivek a Napon

A Nap felületén időközönként szokatlan, apró foltok sorából álló ives alakzatok észlelhetők.

Szeretném erre megfigyelőtársaim figyelmét felhívni, annál is inkább, mivel ilyen alakzat az ismert folttypus-felsorolásokban nem szerepel.

Egy szemelvénytáblát a mellékelt rajzon bemutatok. Az észleléseket 70-szeres nagyítással, 160/1000 Newton-rendszerű távcsővel végeztem, a Meteorban már ismertetett üvegút nélküli fénycsökkentővel.

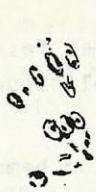
Ezeknek az alakzatoknak az észlelése nem mindig könnyű, mert néha egy-egy iv legkisebb pórúszáinak a nagysága kb. megegyezik a granulák méreteivel, így a kisebb részletek csak jó légköri viszonyok mellett észlelhetők.

Az ives többször foltokhoz kapcsolódnak, vagy foltpár keletkezésének a bevezetői. Vannak egyszerű és többszörös ives; vannak amelyek egymást keresztezik, mások virágcsokorra emlékeztetnek. Ivüket gyakran perem nélküli penumbrákhoz hasonló elszíneződés emeli ki, ezt vonalas rajzzal nem tudtam visszaadni.

Az észlelések dátumai a rajzon feltüntetett sorszám szerint:

1. 1981. IV. 7.	9. 1981. IX. 22.	17. 1982. I. 6.
2. 1981. IV. 15.	10. 1981. IX. 26.	18. 1982. I. 31.
3. 1981. VIII. 2.	11. 1981. X. 2.	19. 1982. III.14.
4. 1981. VIII.19.	12. 1981. X. 4.	20. 1982. III.16.
5. 1981. VIII.29.	13. 1981. X. 4.	21. 1982. IV. 1.
6. 1981. VIII.30.	14. 1981. X. 4.	22. 1982. IV. 4.
7. 1981. IX. 7.	15. 1981. X. 4.	23. 1982. IV. 17.
8. 1981. IX. 12.		

FAZAKAS JÓZSEF
BUDAPEST

17

18

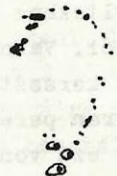
19

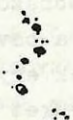
8

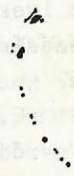
9

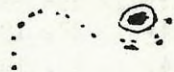
10

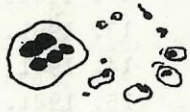
11

12

1

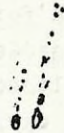
2

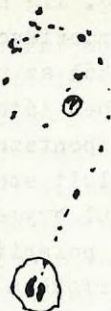
3

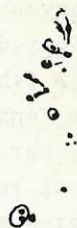
20

21

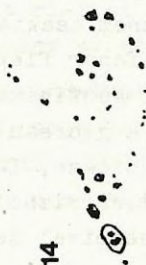
22

23

13

14

15

16

4

5

6

7

Szerk.megj.: Márciusban is akadt olyan megfigyelő, aki fehér flert vélt észlelni. Ezzel kapcsolatban nem árt néhány dolgot ismételten tisztázni. A fehér fler rendkívül ritka és rövid ideig tartó jelenség. Mig hidrogénfényben 1930 óta közel kétezer nagyobb /2-3 importanciájú/ napkitörést figyeltek meg, fehér fler észlelésből az utóbbi száz év alatt ötven sem gyűlt össze. A fehér fényben látható erős, a fotoszféránál sokkal nagyobb fényességű, pontszerű kifényesedések élettartama átlag 5-7 perc. Bonyolult szerkezetű foltcsoportokban fordulnak elő, ahol közvetlenül egymás mellett, egy közös penumbrában ellentétes mágneses polaritású foltok találhatóak. Nyugodt, bipoláris foltcsoportokban, rendszerint a követő foltban, de a vezetőben is, előfordulhatnak napokig létező fényes hidak, amelyek a sötét háttér /umbra, penumbra/ miatt nagyon fényesnek látszanak, de fotometria alapján nem fényesebbek a fotoszféránál, ezeknek semmi köze a napkitörésekhez. Fotografikus észlelés esetében nem papirkép, hanem csakis az EREDETI NEGATIV alapján lehet eldönteni, hogy fehér fler lehetséges volt-e, de akkor is kiegészítő /H-alfa, geofizikai/ megfigyelések kellenek a bizonyításhoz, és/vagy a gyorsan lezajló folyamat részletes időbeli feljegyzése, rögzítése, lehetőleg másodperc pontossággal /óránkat utólag is ellenőrizhetjük/. Aki valódi fehér flert fog látni, nem fogja semmivel sem összetévesztetni, mert maradandó élmény.